

UNIVERSITETET
I OSLO

ARKIV

Buskerud fylkeskommune
Kulturetaten
Haugesgt. 89
3030 Drammen

KOPI

INSTITUTT FOR ARKEOLOGI,
KUNSTHISTORIE OG NUMISMATIKK

Oldsaksamlingen med Vikingskipshuset

Frederiks gate 3
0164 Oslo

Besøksadresse
Frederiks gate 2

Deres ref.: 97/699-2
Vår ref.: 97/4512 JHL *2*

Telefon: 22 85 93 00
Telefaks: 22 85 95 24

Oslo 24. oktober 1997

**SIKRING AV GRAVSTEIN FRA MIDDELALDEREN
HUSEBY, 21/1, LIER KOMMUNE, BUSKERUD**

Vi viser Deres brev av 6. juni 1997, møte hos Dem 17. juli 1997 og til befarings på Huseby 8. august 1997.

Som Buskerud fylkeskommune er kjent med, har vi foretatt befarings sammen med professor James Knirk ved Oldsaksamlingens Runearkiv. Professor Knirk har i august og september foretatt forsiktig rensing av steinen, blant annet med spesialmiddel for soppfjerning.

Universitetets Oldsaksamling slutter seg til Buskerud fylkeskommunes bekymring for steinens tilstand. Laven som vokser på den, trenger seg ned i overflaten av steinen, og det vil ikke være tilrådelig med gjentagne rensinger. For å få fjernet laven effektivt, kan det bli aktuelt å pakke inn steinen eller oppbevare den mørkt i flere måneder.

Av hensyn til steinen kan det bli aktuelt å flytte den innendørs. En steinkirke kan således være et aktuelt sted. I Deres brev av 6. juni 1997 nevnes våpenhuset i Frogner kirke. Vi ber om at Buskerud fylkeskommune også utreder andre aktuelle steder, og at det foretas felles befarings med de involverte parter. Deretter vil saken bli behandlet i Fornminneutvalget.

Dersom det vedtas å flytte steinen, synes det å være en god løsning å få laget en kopi som kan stå på eller ved gravhaugen. Vi ber om at Buskerud fylkeskommune arbeider videre med finansiering av en eventuell kopi.

Med hilsen

Jan Henning Larsen
Jan Henning Larsen
distriktsleder

Kopi: Riksantikvaren
Lier kommune, Kulturkontoret

ARKIV

REFERAT FRA BEFARING PÅ HUSEBY GÅRD - GRAVMINNET PÅ SØNDRE GRAVHAUG.

Tid : Tors. 4.des.
Sted : Huseby gård, Husebysletta og Frogner kirke
Kl. : 09.00 - 11.30

INSTITUTT FOR ARKEOLOGI, KUNSTHISTORIE OG NUMISMATIKK		Universitetet i Oslo	
Saksb.: JHL	- 6 JAN 1998	Kopi:	
Ark.: 0626-21	Saksnr.: 97/4512 Dok. nr.: 4		

Servering av enkel lunsj i våpenhuset i Frogner kirke.

Tilstede:

Jan Henning Larsen (Oldsakssamlingen), IngerLivG.Lund(Fylkesarkeolog/Buskerud), Steinar Solbakken (Sogneprest/Frogner) Aasmund Lyhus (Lier Historielag), Liv Huseby(rep.grunneier) Gunn Kjæraas (Kulturetaten)

Mål for befaringen

- *Finne et egnet sted til oppbevaring av gravsteien på Huseby, Liers bidrag til Kulturminnestafetten 1997 - Et meget verdifult og sentralt kulturminne i Lier, fra senmiddelalder, beliggende på en gravhaug, omgitt av rik og spennende lokalhistorie.
- *Vurdere flere alternative plasseringer, basert på sikkerhet, tilgjengelighet m.m.
- *Grunneier har satt som krav at det settes opp en kopi, hvis originalen flyttes til et annet sted.
- *Se på kostnader, arbeidsprosesser knyttet til en ev. flytting av steinen.

Lier Bygdetun.

Avgang fra Fosskvartalet kl. 09.10, enighet om å droppe første post på programmet, Lier Bygdetun, da dette er under oppbygging og det er ingen mulighet for å komme inn i varmen. Lyhus vil kunne orientere om muligheter/begrensninger ved ev. å benytte Bygdetunet som oppbevaringssted for orginalsteinen.

Huseby gård.

En kald og litt rå dag med vinterlyset i full prakt, det var måket sti opp til gravsteinen. Gården har en lang historie, den ble antagelig bygget på 700-tallet og har en lang og spennende historie. "Busken" v/ Børre Ivar Lie var på plass, se vedlagte artikkel. Jan Henning L. bekreftet Oldsakssamlingens bekymringer for at steinen/inskrripsjonen er i ferd med å gå i oppløsning, påmaling/ev.innrissing på nytt vil være å ødelegge et verdifult kulturminne og er ikke et aktuelt alternativ for bevaring/restaurering av steinen. Soppmidlet som er smørt på av sakkyndige fra Oldsakssamlingen i løpet av høsten har gjort sin virkning og den gule soppen er i ferd med å forsvinne - men soppmidlet er sterkt og anbefales ikke brukt flere ganger.

Konklusjonen er klar : Steinen må flyttes inn under tak - om vi ønsker å bevare den for ettertiden. Spesielle forhold må ligge tilrette for at dette kan gjennomføres.

Frogner kirke (se vedlagte tegning for ev. plassering)

Sognepresten er i utgangspunktet meget positiv til en ev. flytting av steien til Frogner kirke, det er helt klart at dette vil være et aktivum for kirken - dens historie og utvikling.

Det er et gravminne som tilhører sognet, problemet er plasseringen av steinen, etter en del diskusjoner, vurdering av alternativer, så ble vi enige om en god plassering i forhold til sikkerhet og tilgjengelighet.

Plasseringen er avtegnet med tusj på vedlagte tegning - i det nybygde våpenhuset.

Kreativt innspill om plassering av steinen i gravhaugen

Det ble lagt fram forslag om å ta i bruk den eksisterende potetkjelleren i søndre gravhaug. Her er det et kjellerlokal på ca. 40 m². Lokalet brukes av grunneier til oppbevaring div. materiell. Her har "skaden" skjedd, uansett hva en måtte mene om det så ligger det her et lokal, som kan være egnet til oppbevaring av steinen og samtidig bygges opp til et "Opplevelsessenter" for St. Hallvard og all den spennende historien som er knyttet til gården. Et moderne minimumuseum, med informasjon via høytaleranlegg og gode kopier/illustrasjoner av historien, uten betjening og styrt som en satelitt fra Lier Bygdetun. Næringslivet kunne bringes inn å få anledning til å markedsføre seg gjennom sin egen lokalhistorie - på ulike plan og nivåer. Kulturvernet har de siste årene sett mange gode og vellykkede eksempler på slikt samarbeide .

Alle som var tilstede engasjerte seg i debatten og lot fantasien "svinge fritt" - for en stakket stund - inntil alvorret og hverdagen igjen var tilbake....

Uansett så var ideen unektelig god og muligens noe å bygge videre på ??

Plassering/anbefaling

Personene tilstede, gikk for å anbefale en plassering av steinen, i våpenhuset på Frogner kirke, på høyre side av inngangsdøren til kirken, plassert litt opp fra gulvet på en stein.

Et plexiglass må plasseres på utsiden av steinen, med informasjon om steinens historie.

Lier Bygdetun ble vurdert, men det er ikke aktuelt, da tilgjengeligheten og sikkerheten ikke er bra nok, dette er et kirkelig kulturminne og bør primært knyttes til kirken/sognet som det hører til i .

Riksantikvaren

Ingenting kan/skal gjøres i en kirk uten Riksantikvarens godkjennelse/anbefaling. Fylkesarkeolog Inger Liv G. Lund tar initiativ til en befaringen, som vil bli prøvd gjennomført tidlig på nyåret- 1998, med de impliserte parter.

Riksantikvarens holdning/svar er avgjørende for den videre gangen i saken og ingenting blir gjort før befaringen er gjennomført.

Økonomi

Vedlagt følger et foreløpig overslag på pris/kostnad på å produsere en kopi av en slik stein, fra Sigvartsen Steinhuggeri - på kr. 7000,-.

I tillegg så kommer selve flyttingen, div. maskiner, oppbevaring/behandling av steinen før en ev. flytting. Kostnader knyttet til å sette opp steinen i kirken. Samt sikkert en del uforutsette utgifter.

Det må lages et budsjett for flytteprosjektet, etter Rikantikvarens befaring/aksept.

Vi har kr. 7000,- allerede, (3500,- fra Staten/Kulturminnestafetten, 3500 fra kommunen)

Vegen videre/framdriftsplan 1998

*Fylkesarkeolog/rep. fra Oldsakssamlingen gjennomfører en befarings med Riksantikvaren.

JAN/FEB. - ansvar Inger Liv G.Lund

*Lage en fullstendig beskrivelse av prosjektets innhold m/ framdriftsplan, budsjett, kontakt med alle involverte parter. Starte jakten på et brukbart emne til steinen.

MARS - Fylket/kommunen/Oldsakssamlingen

*Søke Statens Kulturminneråd om tillatelse til flytting/oppsetting av kopi

APRIL/MAI - Jan H. Larsen

*Igangsetting av praktisk arbeide knyttet til flyttingen. Her er det vudert å la steinen ligge i potetkjelleren, da den må gjennomgå en spesiell prosess leirbalsamering (2 uker) en ny metode som viser seg å være veldig effektiv.

*Oppsetting av kopi

JUNI/JULI - Fylket/kommunen

*Oppsetting av originalen i Frogner kirke, knyttet til en spesiell sermoni, middelalderkonsert o.l. i kirken

AUG./SEPTEMBER - kommunen

Oppsummering

En nyttig befarings med positiv stemning og evne/vilje til å finne en god løsning på problemet - restaurering/bevaring av gravsteinen på Huseby.

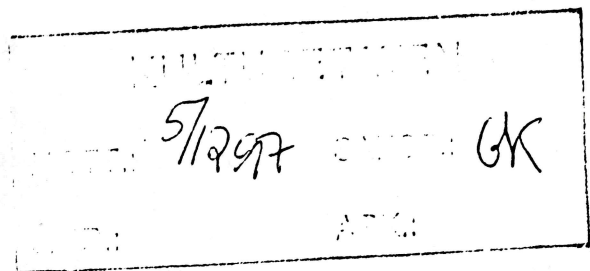
Fylkesarkeolog Inger Liv G.Lund har ansvar for å gjennomføre en befarings med Riksantikvaren og vil informere alle involverte parter underveis.

Det ble utdelt div. brosjyremateriell om Lier.

Ref. Gunn Kjæraas, kulturkonsulent
Lier 18.12.97

Lier 3/12-97

Lier Kommune
Kulturstaten
v/ Gunn Kjeråas

Bauten det er snakke om, er en
Ringeriks-sten. Det er en type sten
vi ikke kan skaffe tilveie.

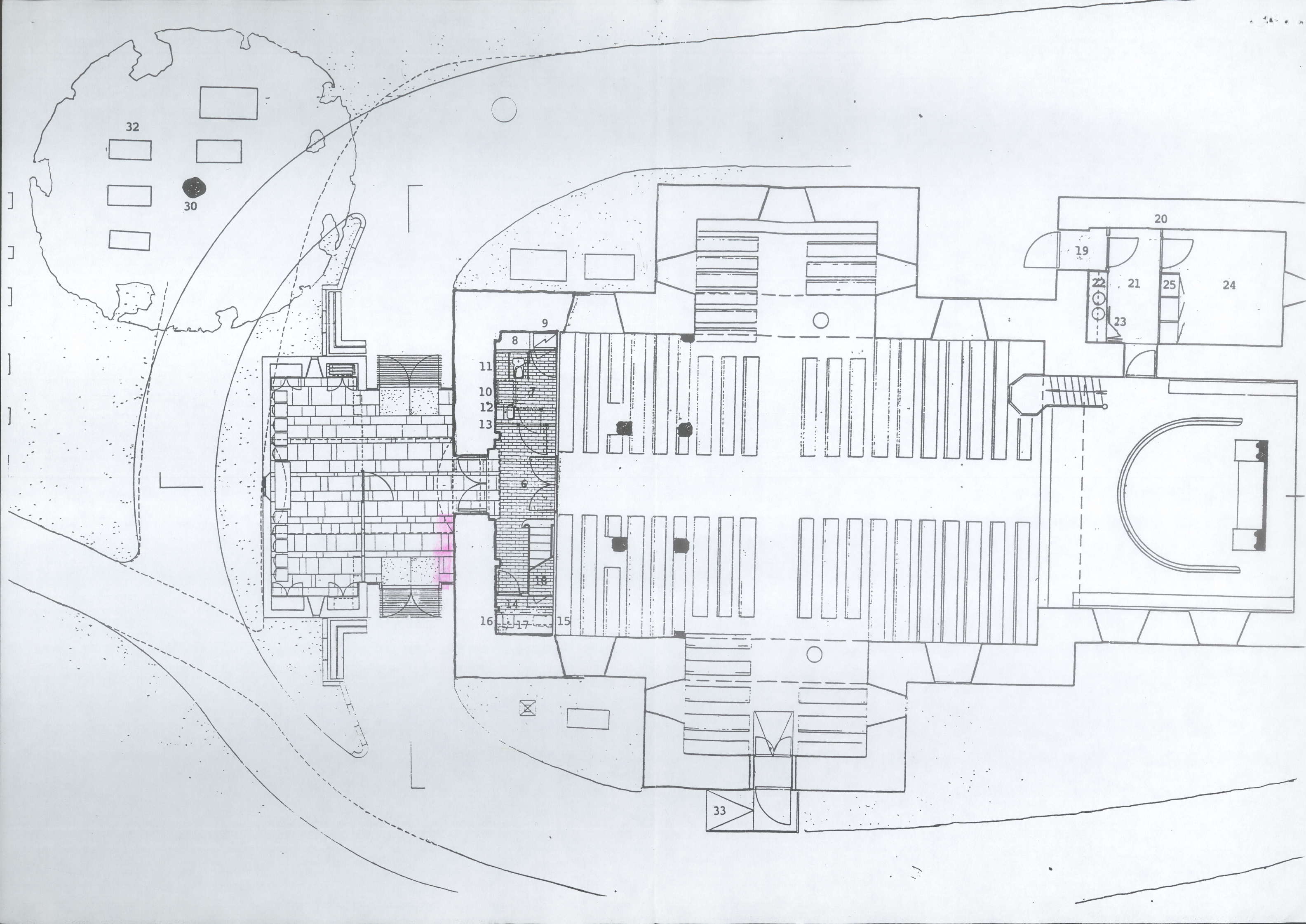
Forslag til ny sten, kan være en
type Oppdal skifer.

Pris Oppdal ca 65 x 150 x 10 cm er
ca. kr. 2500,-

Tekest og Ornamant ca. kr. 4500,-
hvis tegninger foreligger.

Med hilsen
Jediquarbo

S. Sigvartset
Steinhuggeri A/S

Klipp i klipparkivet

BUSKERUD
FYLKESKOMMUNE

ARKIV

Kulturavdelingen

Kulturvern

Riksantikvaren
Postboks 8196 Dep.
0034 OSLO

UNIVERSITETETS KULTURHISTORISKE MUSEER	
Universitetet i Oslo	
Saksb.	Kopi
JHL	16 FEB. 1999
Ark:	0626-21
Saksnr. 97/4512	Dok.nr.: 5

Saksbeh: Inger Liv Gøytil Lund
Dir. tlf: 32808668
Telefaks: 32808672
Vår ref: 97/699-5 (Oppgis ved henv.)
Arkivkode: 650.
Vår dato: 23.02.98

Deres dato:
Deres ref:

SIKRING AV GRAVSTEIN FRA MIDDELALDEREN, HUSEBY 21/1, LIER KOMMUNE, BUSKERUD

På en av gravhaugene på Huseby står det en oppreist gravstein. Denne gravsteinen har trolig tidligere stått ved kapellet på Huseby og blitt flyttet til gravhaugen når kapellet ble fjernet. Steinen er trolig fra 1350 og har tekst med gotiske bokstaver hvor det står skrevet: "Ave Maria, Her ligger Ragnhilder doter sira Jons". I tillegg er det hugget inn en kvinne med barn. Denne steinen ble i 1997 valgt til årets kulturminne i Lier.

Gravsteien har vært sterkt overgrodd med lav. Buskerud fylkeskommune tok opp problemet med Oldsaksamlingen og professor James Knirk og forsker Jan Henning Larsen har vært på befaring på stedet. De har satt steinen inn med et stoff som skulle fjerne laven. Stoffet skulle ha en langtidsvirkning, men det viser seg å ikke ha slik effekt som håpet. Steinen har fortsatt mye lav og gjentatte rensinger vil ikke være bra slik at vi mener det er best å flytte steinen til et bedre oppbevaringssted. Det går også en sterkt trafikkert veg forbi Huseby som kan medføre forurensing og skade på steinen.

Vi har diskutert med representere fra Oldsaksamlingen og Lier kommune og kommet fram til at den beste løsningen er å flytte steinen innendørs. Vi har foretatt befaring i Frogner kirke og funnet en akseptabel plass. Vi ber om Riksantikvar om en godkjennelse til å flytte steinen til Frogner kirke og rett innenfor inngangspartiet. Steien er tenkt montert på veggen. Se plassering på vedlagte tegning med markering for der steinen kan plasseres.

Vi regner med at Riksantikvaren ønsker befaring og håper på rask tilbakemelding slik at saken blir løst så fort som mulig.

Da gravsteinen har stått på gravhaugen i flere hundre år, er den et kulturminne som etterhvert har fått tilhørighet på gravhaugen. Det vil bli laget en kopi av steinen som vil bli reist opp på samme sted.

Med hilsen

Geir Helgen e f
fylkeskonservator

Inger Liv Gøytil Lund
fylkesarkeolog

Vedlegg: plantegning av Frogner kirke

Universitetet i Oslo
Oldsaksamlingen
Frederiksgt. 3
0164 Oslo

UNIVERSITETETS KULTURHISTORISKE MUSEER	
Universitetet i Oslo	
Saksb.	Kopi
JHL	13 APR. 1999
Ark.: 0626-21	
Saksnr. 97/4512	Dok.nr.: 8

Saksbeh: Inger Liv Gøytill Lund
Dir. tlf: 32808668
Telefaks: 32808672
Vår ref: 97/699-8 (Oppgis ved henv.)
Arkivkode: 650.
Vår dato: 06.04.99
Deres dato:
Deres ref:

SIKRING AV GRAVSTEIN PÅ HUSEBY SØNDRE, GNR 21, BNR 1, LIER KOMMUNE

Gravsteinen som står på den ene gravhaugen på Huseby ble i 1997 utnevnt til Lier kommunes kulturminne. Lokalbefolkningen ønsket å få denne sikret. Gravsteinen er trolig fra 1350 og har innskriften "Ave Maria, Her ligger Ragnhilder doter sira Jons". I tillegg er det hugget inn bilde av en kvinne med barn som trolig forestiller Maria med Jesusbarnet.

Da steinen er sterkt overgrodd med lav, er det ønske om å flytte den til et annet miljø. Frogner kirkes våpenhus er foreslått. Det ble foretatt befaring av sognepresten, nå prost Steinar Solbakken, Gun Kjæraas fra Lier kommune, Jan Henning Larsen og undertegnede. Det ble funnet en mulig plassering inntil kirkeveggen i våpenhuset. P.g.a. at denne veggen hørte til kirken, bygget i 1694, ble saken tatt opp med Riksantikvaren og det ble bedt om en befaring. Se vedlagte brev. Vi mottok svar fra Riksantikvaren der det blir gitt tillatelse til å plassere gravsteinen inntil kirkeveggen, men anbefaler en form for stativ/støtte der hele vekten går ned i gulvet for å unngå inngrep i veggen, eller gjøre dette minimalt.

Det forutsette også godkjennelse fra Lier kirkelige fellestråd og Bjørgvin biskop, det sistnevnte skal nok være biskopen i Tunsberg bispedømme. En slik søknad blir sendt fra oss.

Vi søker at det blir gitt dispensasjon fra kulturminneloven om tillatelse til å flytte gravsteinen fra gravhaugen på Huseby til våpenhuset i Frogner kirke. Vi ber også om hjelp til å få fjernet lav på steinen slik at bilde og tekst kan bli mer synlige og for at gravsteinen skal kunne bevares for ettertida.

Lier kommune ønsker å sette opp en kopi av gravsteinen på Husebyhaugen. Det blir nå innhentet et prisoverslag fra en steinhogger.

Med hilsen

Geir Helgen e f
Fylkeskonservator

Inger Liv Gøytill Lund
Fylkesarkeolog

Vedlegg: Kopi av brev fra Riksantikvaren
Kopi: Lier kommune, kulturetaten
Riksantikvaren